

Autismediagnose som voksen hvilken betydning kan det få?

Go between

Speciale i ASF og ADHD
Rådgivning, vejledning og kurser
Mentorordninger
Supervision
Huskurser og undervisning
Viso leverandør

mail: dh@dorthehoelck.dk mobil: 24657309

Fokus i mit oplæg

- › Autisme - en særlig møde at møde omgivelserne på
- › Identitetsdannelse hos voksne med autisme
- › Hverdagsliv og muligheder for voksne med autisme
- › Hvordan kan du formidle om din autisme til omgivelserne
- › Spørgsmål til os alle tre:)

Hvorfor gives diagnosen?

- ▶ Fordi personen ikke udviklede sig som omgivelserne forventede
- ▶ Fordi personen var i mistrivsel
- ▶ Fordi omgivelserne ønsker viden om, hvordan de kan støtte personen med at komme i trivsel
- ▶ Husk at bruge den viden diagnosen frembringer

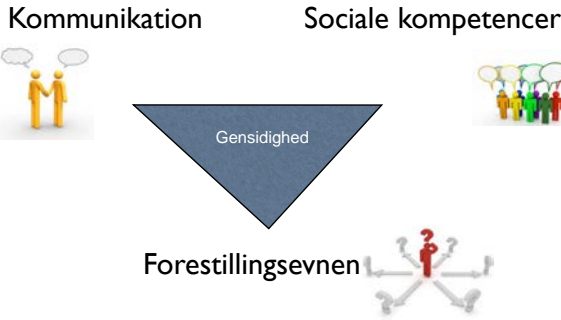
Hvad måler vi mistrivselen på?

- *For at udpege det atypiske - må vi være enige om hvad det typiske er.
- *Neurologiske typisk - når der fødes 100 børn er et barn autistisk.
- *Udviklingspsykologerne hjælper os med at forstå hvorfor - fx Piaget og Stren

Lorna Wings triade

NT- Kommunikation

- ▶ Ord, Mimik, intonation, krogssprog, medbetydning
- ▶ Formidle - lytte - forhandle - perspektivere - fleksibilitet - kompromis - Blot nogle af de elementer der er indlejret i en NT kommunikation
- ▶ Medbetydninger, det usagte, ironien, initiering, fælles opmærksomhed, delt opmærksomhed - at kunne sætte sig i modpartens sted.

ASF - kommunikation

- ▶ Ord
- ▶ Formidle - svarer på det der bliver spurgt om og ikke det der menes.

Forestillingsevnen

Person med ASF

Person med NT

▶ Delt opmærksomhed	▶ Helhed i opmærksomhed
▶ Særlige interesseområder	▶ Fleksible interesseområder
▶ Mening	▶ Motivation
▶ System tænkende	▶ Intuitivt tænkende
▶ Anvisninger	▶ Navigere

Sociale kompetencer

Person med ASF

Person med NT

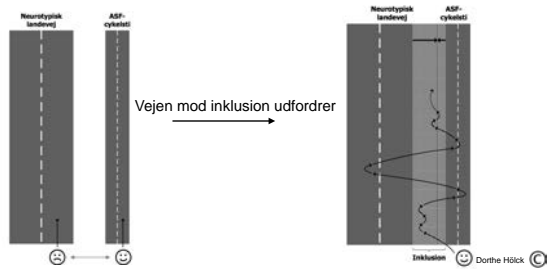
- ▶ Kontekst blind
- ▶ Behov for alternative samværsformer
- ▶ Svingende kapacitet
- ▶ Sanserne forstyrrer
- ▶ Kontekst sensitiv
- ▶ Tilpasser sig samværsformen
- ▶ Regulere sin kapacitet
- ▶ Sanserne støtter

Empati - hvordan?

- ▶ I følge Tony Attwood, skal vi dele empatien op i følgende tre dele - og så prøve at forstå hvordan personen med ASF kan håndtere dette.
- ▶ Kognitiv - hvordan aflæses signaler?
- ▶ Emotionel - hvordan reageres følelsesmæssig?
- ▶ Adfærd - hvordan reageres der i situationen?

Inklusion i fokus

Anderkend autismen?

- ▶ Lettelse, tvivl, søgen på nettet, info via bøger

- ▶ Autismen betyder noget forskelligt fra person til person - dog er der fællestræk, nemlig dem der er udpeget via triaden.

Ny viden om dig selv 🤖

- ▶ Det kan være hårdt at blive opmærksom på, at din tilpasning har været for meget for dig - så hvem er du?
- ▶ Hvordan passer du på dig selv, uden at støde dine omgivelser?
"du vælger ikke folk fra, men dig selv til" Pernille Aalund
- ▶ Du skal give dig selv lov til at finde ud af hvad autismen betyder for dig - brug triaden som guide.

Forstå autismen

- ▶ Et godt liv forudsætter, at du støttes i, at udvikle din identitet
- ▶ En god identitet skabes, når du anerkendes for hvem du er og ikke kun det du gør
- ▶ En sen diagnose har ofte medført identitetsforvirring - dette fordi personen har forsøgt at tilpasse sig / passe ind og det er ikke lykket - fordi fundamentet er autistisk og ikke neurotypisk.

Identitet

- ▶ Når vi taler om en persons identitet, taler vi om de egenskaber og færdigheder, der kendetegner personens måde at være på.
- ▶ Det bygger på **selvværdsfølelsen**, den dannes når personen oplever sig værdsat og på **selvtillidsfølelsen**, som dannes når personen tror på sine færdigheder.
- ▶ Identiteten opbygges i samværet med andre mennesker

Fem komponenter

1. At du har din egen selvforståelse, ved hvem du er.
2. Kontinuitet - du er den du er.
3. At din selvforståelse, stemmer nogenlunde overens med andres opfattelse af dig.
4. At din livsfortælling fortælles nogenlunde ens af dig og dine tætte relationer
5. Din identitet dannes i de sociale fællesskaber du færdes i

Identitet dannes i samspil

- ▶ Vores kultur har en betydning for vores identitetsdannelse - vi forventer forskelligt af kvinder og mænd.
- ▶ Vi har været for dårlige til at se autismen hos kvinderne - formentlig fordi kønnet betyder noget for vores adfærd.
- ▶ Alt efter hvilken kontekst du færdes i, vil forventningerne være forskellige - kræver meget af dig

Kontekstens betydning?

- ▶ At være en del af en familie?
- ▶ Sætte egne behov til side og gøre noget for fællesskabet?
- ▶ Mand / kvinde?
- ▶ Hvordan deltage?

Kontekstens betydning?

- ▶ Uddannelsessystemer
- ▶ Identitetsdannelse
- ▶ Sociale forventninger / NT kultur
- ▶ Sociale grupper
- ▶ Omgivelsernes forventninger

Autismen i en NT kontekst

- ▶ Når du ikke oplever dig forstået / eller forkert
Påvirkes dit selvværd og selvtillid negativt
- ▶ Når du gives anvisninger, der medfører usikkerhed på egne oplevelser
- ▶ Autismen er iboende - og har altid været der.
Hvis du ikke bliver mødt i forhold til autismen, kan du udvikle angst, stress, depression mm.
Konteksten har betydning for om der udvikles komorbiditet

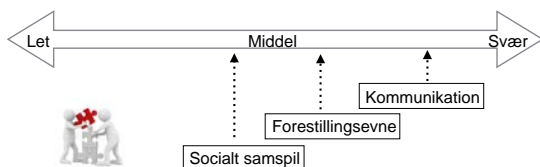
Ændrer autismen sig?

- I vores kultur forventes der forskelligt alt efter hvilken alder personen har - Derfor kan det opleves at autismen kommer til at fylde mere jo ældre personen bliver.
- At være forstyrret i sin udvikling - kan føre til funktionsnedsættelse i konkrete kontekster. Det gør det fordi omgivelserne forventer mere jo ældre den personen bliver. Omgivelserne er ikke opmærksomme på, at personen stadig har brug for støtte og hjælp til at blive forstået og til at sikre personen og omgivelserne forstår hinanden.

Autismeprofil ændres i konteksten

Forskellige grader af autismen, set i forhold til triaden.
Konteksten er i høj grad bestemmende for hvordan autismen udtrykkes.

Dilemma

- ▶ Hvornår skal du oplyse om autismen?
- ▶ Hvorfor skal du oplyse om autismen?
- ▶ Hvad skal du fortælle om autismen?
- ▶ Hvordan kan du forberede dig på at informere om autismen?
- ▶ Hvordan kan svare på spørgsmål?

Selvforståelse

- Er en proces, der skal arbejdes med hele livet
- For personen med autisme, forudsætter denne proces at de hjælpes igang og fastholdes i processen.
- Godt begavet og funktionsnedsat - jow det er muligt!
- Et er at forstå sig selv, et andet er at formidle det til omgivelserne - et dilemma at autismen ikke er synlig

Aaron Antonovsky

Forudsætningen for følelsen af sammenhæng for dig

Læreprocesser **Følelsen af sammenhæng**

Forudsigelighed → Begribelighed

Belastningsbalance → Håndterbarhed

Deltagelse → Meningsfuldhed

Du kan have brug for

- ▶ **Forudsigelighed - fører til begribelighed**
 Når hverdagen ikke er begribelig for dig, mistes forudsigeligheden.
 Kaos opstår og stressen stiger - strategien bliver at "lukke af"
- ▶ Støtten kan være strategier med fokus på overblik
 Kalender, rutiner, metodeudvikling, hv-guide.

Du kan have brug for fortsat

► **Belastningsbalance - fører til håndterbarhed**

Gå i dialog om hvordan du kan kompenseres for den funktionsnedsættelse autismen medfører.

Reduktion i krav

Individualisering og specialpædagogik i det miljø du forventes at kunne fungere i.

- Din opgave bliver at være tydelig i dine behov
Hvad kan du? - hvad skal du have støtte til? - hvad skal du have læring i?

Du kan have brug for fortsat

► **Deltagelse - forudsætter meningsfuldhed**

Forstå autismen;

- Du deltager når aktiviteten giver mening.
- Du byder ind, når du har forstået sin funktion
- Du bliver kreativ og motiveret når autismen bliver mødt.

- Go between fagperson til at støtte dig og omgivelserne i at forstå hinandens perspektiver.

Informer om diagnosen til omgivelserne

- Hvordan kan du informere så både muligheder og begrænsninger belyses?
- Informationen skal tilpasse konteksten - alle skal ikke vide det samme.

Den bedste forudsætning for at oplyse om autismen, er du har arbejdet med din egen selvforståelse.

Forventningsafklaring

- ▶ Stil spørgsmål til dig selv, hvis du ikke selv kan finde svarene så tænk over hvilken person, der kan hjælpe dig;
- Hvad har jeg brug for de ved om mig i denne kontekst?
- Hvad kan jeg byde ind med i denne kontekst?
- Hvad skal der til for, at jeg kan yde mit bedste?
- Hvad har du brug for omgivelserne møder dig med?
- Hvad kan de gøre for dig, hvis du får et meltdown
- Fokus på -Hvad forventer du af omgivelserne og hvorfor?

Litteratur

